„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 6 ф. — н.
на по године . . . . . 3 ф. — н.
на четврт године . . . . . 1 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . — ф. 50 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 86. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 6. ЈУНА 1893. ГОДИНА XXVIII.

КАРДИНАЛ ДР. ШЛАУХ.

Штовани читаоци сећаће се дивног говора којег је у горњем дому угарског сабора изрекао учени римо-католички епископ вел.-варадински др. Лаврентије Шлаух, приликом расправе о владиној црквеној политици, јер смо и ми тај говор донели у „Застави“.

Говор тај, ма да је и пре њега већина магнатског дома била спремна да устане против владине црквене политике, прснуо је као бомба међу присталице уважања грађанских матрикула и грађанског брака и одушевио је чланове магнатског дома, који су противници тих реформа, те су они, као један човек, отворено и одважно устали да влади изразе своје неповерење.

И ту је влада први пут наишла на активан отпор и пожњела фиаско, који је као муња прелетео широм целе наше отаџбине те утврдио, оснажио и проширио редове бораца против убитачних намера владиних а за животне интересе народа, који у овој отаџбини живе, за цело не због тога да буду подножје за подизање либерално-чивутског царства.

И пре је био отпор снажан, јесте, но тек говор епископа Шлауха и вотум горњега дома консолидовао је ту борбу и дао јој санкцију несумњиве оправданости и ако смемо рећи: законитости . . . те се је тек услед тога влада тргла па, како се на сав мах прича, пошла да тражи неки компромис (поравнање) са римском куријом.

Говор епископа Шлауха био је дакле нека врста искре која је пала у нагомилани барут каотичног стања наших јавних прилика . . . он је управо створио основ за успех борбе која се толиком жестином води, ма да се та борба настоји прикрити изјавама муниципија у корист владине политике . . . изјавама, које ствара чиновничка војска и чивутски уплив.

Па кад је тако, онда би свако морао помислити да ће влада уложити сву своју снагу, да покаже: да је она јача од епископа Шлауша, да ће она настојати да његов уплив ослаби и да њега самога притисне тако, да не буде могао да смета њезиним намерама. А да би влада то хтела учинити о томе не може бити сумње те је било само питање може ли она то учинити.

Кад би она била у истини јака како би она хтела да јој се верује, онда њој за цело не би било ни мало тешко да изведе шта хоће . . . но влада наше отаџбине пошла је стазом која никако не доводи до снаге, него и ту до сада постојећу снагу све више и више слаби.

Најеклатантнији пример да је баш тако, како ми велимо, јесте најновији догађај који се баш сада, док ми ово пишемо, свршава у Вел. Варадину.

Римски папа именовао је епископа Лаврентија Шлауха кардиналом и послао је у Вел. Варадин свога изасланика да му то јави, те се тамо скупио силан број присталица ученог епископа, да с њим заједно прославе тај дан његове највеће славе.

Римски кардинал! За цело велика част, кад се зна да носиоц те части стоји у једном рангу са члановима царске куће, надвојводама, и да га та част поставља у рангу пред архиепископе јегарског и калочког, који су иначе у хијерархијском погледу њему претпостављени.

Ово именовање је за цело епохално, јер је то једна велика реткост да у једној земљи, где архиепископи нису кардинали, постаје таковим један обични епископ, а то се, до сада, у нашој монархији догодило једино са епископом краковским Дунајевским, но он је кнез-епископ и заузима неки засебни положај.

Но, сад, у томе баш не би лежала суштина тога догађаја него у томе: што Шлаух за цело не би могао постати кардиналом да на то није пристао апостол. краљ Угарске. Краљ га истина, није препоручио, јер то би после Шлаухова говора у магнатском дому, био директни израз неповерења према угарској влади — но краљ ипак није имао ништа против тога да он постане кардиналом римске цркве.

Зна се да је угарска влада ту недавно желела да добави црвени кардиналски шешир једном угарском архијепископу. — Но посланик папин у Бечу је са свим јасно изјавио да то не може бити . . . а данас постаје кардиналом један обични епископ који директно устаје против владине политике.

За цело значајно, и то показује јасно колики је уплив угарске владе у Бечу и Риму и како ће испасти њезин покушај компромиса. Пре је пропао гроф Сапари са својим предлогом у погледу попуњења столице кнеза-примаса те се успео на исту Васари место Шамаше а сад не постаје кардиналом Шамаша него Шлаух!

Што се нас тиче, ми немамо ништа против тога именовања, шта више радо гледамо то одликовање ученога епископа Шлауха — но држимо: да би овај догађај морао отворити очи угарским државницима те би они морали увидети да пут, којим греде њихова политика, никако не води добру . . . да никако неће оснажити и унапредити нашу отаџбину него да ће пре или после исту довести до метежа из којега, Бог зна, да ли ће бити излаза.

Не треба нама модерних западних установа, томе није ни један народ у Угарској још дорастао а ми се надамо да неће никада ни дорасти. Ми не требамо да мајмунски копирамо што други народи раде — јер није свака капа за сваку главу. Нама треба у првом реду да се ми сви међусобно споразумемо, да направимо мир у нашој сопственој кући . . . а тај мир не ће моћи бити никада, док се искрено и одважно не прихватимо правила: да буде сваком своје.

И кад то једаред увидимо, кад сви народи ове лепе наше отаџбине буду уживали у истини једнака права . . . онда ће они сви сложно прегнути да потисну сваки туђ утицај у наше домаће послове, па, ослобођени од страних интрига, ми ћемо оријашким кораком корачати до величине и истините слободе отаџбине. А ако то у истини лежи на срцу нашим државницима . . . нека се тргну још у дванаестом часу — није вајде . . . нема се шта чекати.

НЕРЕД, НЕМАР ИЛИ КОРУПЦИЈА?

На наш чланак који обелоданисмо у броју од среде под горњим натписом одговорио је г. др. Михаило Полит у „Бранику“ у броју од четвртка.

Да покажемо г. др. Политу и његовим пријатељима да нама није стало доината него до истине, ми доносимо његову изјаву овде у целости, ма да су у њој неки изрази због којих не би требали да ју донесемо.

Еле, та изјава гласи:

„ИЗЈАВА

У бр. 84. новосадског листа „Заставе“ изашао је без икаквог основа (?) гадан (!) насртај на моју личност, на који само по жељи мојих пријатеља одговарам иначе би га морао презрети (?!).

Да сам ја као фискал благајни српских нар. фондова по рачуну „Заставином“ означених 644 фор. предао и то сваки пут како сам их примио о том имам потврде благајне српских нар. фондова. Последњу своту од 182 фор. послала ми је општина Срп. Ст. Петерска 9. марта 1888. а ја сам ту своту упео у благајну срп. нар. фондова 10. марта 1888. г. и то с опширним извештајем, у којем сам по жељи општине, због њеног сиромаштва топло њену молбу препоручио, да јој се камата опрости. На овај мој извештај изашло је решење Високосл. Саб. Одбора од 17. (29.) марта 1888. бр. $\frac{\text{С. О. 368.}}{\text{226.}}$, које од речи до речи овако гласи: „Молитељици црквеној општини камату на стару аренду за залишну парох. сесију у Срп. Св. Петеру са обзиром на њено сиромашно стање опростити, и о томе фишкала срп. нар. црквн. фондова с упутством, да даље кораке ради истерања те дуговине обустави, а књиговодство срп. нар. фондова с упутством, да ту дуговину отпише, известити“.

Утужено и досуђено потраживање против црквн. Св. Петерске општине тицало се аренде од г. 1871. са 220 фор. и од г. 1872. са 424 фор. укупно 644 фор.

Од то доба ја са православном црквн. општином Срп Св. Петерском никаква даља посла имао нисам. Ствар је спроведена као свршена у главној књизи фискалској III. стр. 159. у алфабетичном регистру фискаловом као истеран дуг хијерархијскога фонда, а факт је под Fasc. XIV. Nr. 853. стављен као свршена ствар у архиву фискалску.

По томе нити сам ја примио какву даљу уплату, нити знам за такову, нити сам од то доба примио какво даље упутство од Саборског Одбора или књиговодства срп. нар. фондова, а ја као фискал без таквог упутства нити могу, нити сам властан поступати ма против кога фондовског дужника. О аренди за г. 1883., о каквој ексекуцији против Мирка Степанова и у опште против каквих становника из Св. Петра, нема у мене ни трага, као што ја са политичном општином С. С. Петерском никааква посла имао нисам, те јој ни квите издавати нисам могао.

Надам се, да ће се горњи лист у интересу морала, пошто је места дао неоснованом нападају на моју личност — осврнути на ову изјаву.

Др. Мих. Полит
фискал срп. нар. црква. фондова.“

*

Дакле тако г. др. Михаило Полит а ми одговарамо на ту изјаву, ево, ово:

Ми неразумемо да је нека тврдња „без основа“, која је основана на званичним и несумњивим податцима . . . а исто тако неразумемо да је наш чланак због тога „гадан насртај“ што износи гадне ствари. Јесмо ли ми криви ако су те ствари гадне? А што се тиче „презрења“ ми држимо: да се таке ствари не могу, управо несмеју презрети. Но то ћемо г, др. Политу одбити на радош, па сад прелазимо на ствар.

Г. др. Полит може нам потпуно веровати, да ћемо се ми од срца радовати ако он из ове афере изађе чист, јер то би било баш страшно кад би један од бивших српских првака на овај начин завршио своју каријеру . . . а то ми као Срби никако не можемо желити.

Но, дозволиће нам г. др. Полит а и сви његови пријатељи да „Изјава“ г. др. Полита није никако пречистила и уклонила ту за цело „гадну“ аферу коју ми изнесосмо.

Г. др. Полит вели: да он има потврде благајне српских народних фондова да је он речених 644 фор. (а ми додајемо још и 20 нов.) предао. Та то смо и ми рекли: да их је он предао. Но уједно смо питали **кад** и **коме** их је предао. Он вели да је одмах предао кад је примио, но не износи за то **доказе.**

Г. др. Полит говори само о посљедњој суми од 182 фор. да ју је унео у благајну фондова и спомиње решење саборског одбора од 17. (29.) марта 1888. бр. 368.—226. у погледу опраштања камата, но ту не говори ништа да му је примитак тога новца потврђен а не вели ни то **ко** је признаницу потписао.

Ми нисмо перемпторно рекли да је тај новац г. др. Полит баш за себе задржао него рекосмо: **ако** није г. др. Полит... **ко** је — а на то питање не добисмо одговор од г. др. Полита.

Ми смо тачно изнели сва дата а сад треба да се нама изнесу сва контрадата, ако ће свет да верује да је г. др. Полит у тој ствари чист — а то је у интересу његове части апсолутно потребно.

Кад је општина свој дуг уплатила у времену од 7. маја 1885. до 5. марта 1888. па кад се године **1893.** опет захтева да она тај дуг плати — онда је јасно као сунце: да тај уплаћени новац **није** ушао у благајну народних фондова. Па где је тај новац? Ко га је проневерио?

Исто тако је и са осталима по нама споменутим свотама, због којих такођер тражимо тачан одговор.

У осталом ми нисмо ни тражили да нам одговори г. др. Полит; ми тражисмо одговор од саборског одбора. А док тај одговор не добијемо и то са свим тачан и јасан, све дотле ми неможемо признати да се г. др. Полит опраоо од приговора који му је учињен.

ПИСМО ИЗ СРПСКЕ АТИНЕ.*)

Дубровник, 28. маја.

Прошле суботе, дана 3. јунија, постављен је први камен Гундулићева споменика. У првоме камену овога споменика, који подиже благодарно Српство, уз припомоћ цијелога Словенства, а нарочито наше браће Хрвата, запечаћена је пергамена, а на њој исписан овај натпис, ћирилским и латинским писменима:

„Данас дне 3. јунија 1893. — у назочности Франа Баруна Геталди Гундулића — начелника града и општине дубровачке — те општинскијех присједника — по Марину Ђјорђи властелину дубровачкоме — поглавици дотичног одбора — би постављен први камен споменика, који народ подигну — Ђиву Франа Гундулића — а изради га кипар умјетник — Иван Рендић, Брачанин — по одлуци дубровачког општинског вијећа — дне 9. марта године 1880. — и на жељу свечано изражену — исте године од дубровачке омладине. — То свиједоче власторучнијем потписима — начелник, општински присједници — те чланови одбора за подигнуће споменика.“

Овај натпис све говори! Прва је била српска дубровачка омладина, која је још 3. фебруара 1880. издала проглас у народ, а у прогласу изразила своју племениту жељу, да би се још год. 1888., као на дан 300-годишњице Гундулићева рођења подигнуо овоме генију споменик. У своме прогласу, а после нарочитом молбом, омладина је ову ствар препустила градској општини, да она изабере дотични одбор. Општина је то и прихватила у сједници од 9. марта 1880. Али се споменик није могао подићи год. 1888., подиже се сада до мало дана. То не чини ништа — али погрешка је била, што српска дубровачка омладина није целу ствар узела у своје руке. Разлози су врло јасни. Гундулић је српски пјесник и хтјели би да имамо свечаност у чисто српскоме духу, као што су је имали Хрвати у хрватскоме приликом открића Качићева споменика.

А сада на другу новост. **Величанствену новост, која ће одјекнути широм цијелога Српства и цијелога Словенства.**

До сада се увијек држало, да је наш пјесник-геније умр'о у 50-ој години живота и да је покопан у овдашњој цркви бијелијех фратара (доменикана). Али тако се говорило, нагађало, а у ствари није се знало ништа извијеснога.

Сада се и то знаде. Овдашњи поп Павле Павлић, прегледајући књиге умрлијех овога града, наишао је на ову биљешку, коју вам достављам вијерно према оригиналу, на талијанскоме језику:

Folio 15. Libr. Mort. N. 274.
Adi 10. Xbre 1638.
Sig.r Gio: Francesco di Gondola morì di Febre stete amalato gni 14 d' età d' anni 42 incirca hebbe tutti i sacramenti Fu sepolto a S.to Fran.co T. Grande.

На српски преведено:

Стр. 15. Књига умрлијех бр. 274.
Дана 10. децембра 1638.
Госп. Иван Франо Гундулић умрије од врућице, био је болестан 14 дана, у 42-ој години живота од прилике. Примио је сва светотајства. Покопан је у (цркви) св. Франчишка Т Велико.

По овоме дакле бесмртни пјесник умро је у најбољој мушкој снази, у 42-ој години, а покопан је у цркви св. Франчишка.

---

*) Обраћамо пажњу свих Срба родољуба на ово врло интересантно писмо. Уредн.

То је већ сигурно, о том нема више и не може бити сумње. Велика је то утеха за нас, његове потомке, обожаваоце. Сад не нагађамо, сада знамо за стално у којој је цркви покопан . . . али гдје, у којем гробу?

Ретки документ попа Павлића каже нам и мјесто: Т Велико. У стара времена копали су се људи по црквама а гробови бележили са алфавитним словима. Но, ето жалости! Пре неколико година ову су цркву поправили. Ископали су старинске плоче са гробова, а калдрмисали цркву новијем плочама. Старе се плоче нису сачувале и није се забиљежило откле се која дигнула — и тако тешко је прецизно знати где је у тој цркви и на којем мјесту покопан. Тешко је знати гдје су његове свете кости, да их сузама благодарности облијемо.

Али и ово је велика добит, што знамо, да је у тој цркви покопан, па је дужност свијех Срба и свијех Словена, били православне или римокатоличке вјере да му на дан открића споменика у тој цркви, гдје за стално почивају његове кости вјечни боравак, држимо тужне, али свечане задушнице; **у присуству највећега, живућега и код Срба и Хрвата Србина пјесника православне вјере З. Ј. Јовановића, да држимо свечане задушнице најславнијем пјеснику свих југословенских народа, Србину римокатоличке вјере Ивану Гундулићу!**

То ће бити нешто величанствено, нешто импозантно, а кости пјесникове у светом нам гробу на светоме мјесту заиграће од радости.

Мили гости а пјесникови поштоваоци. Одбор није могао у програм уврстити и ову тачку, јер се за ово дознало тек прекјучер, али ви дођите овом жељом и ову тачку програма донесите забиљежену у вашијем срцима. **Х.**

(Ми од наше стране стављамо у аманет свима нашим једномишљеницима, да учине ову дужност и тиме дјелом покажу, да се Србин православне вјере зна и хоће молити за покој душе сваког Србина, ма које вјере он био. Уред.)

ПИСМО ИЗ БЕЧА.*)

29. маја.

У пређашњем писму обећао сам да ћу јавити, како је прошла прослава стогодишњице Коларева, шта ће министар војни одговорити у делегацијама на интерпелације о ђачком покрету. Но сам чекао, да штогод више јавим о делегацијама уједно. Међутим још непрестано раде поједини одбори у једним и другим делегацијама, претресајући заједнички прорачун те ће тек у среду отпочети претрес у пленуму.

Прослава Коларова — о којој је „Застава“ већ у кратко јавила испала је, како се само очекивати могло. На концерту у сјајним дворанама Ронахеровим сакупљен је био цвет славенскога света у Бечу. Пред подијумом стајало је попрсје Коларево, а пред њим и око њега 14 венаца, лепши од лепшега, што их положише поједина словенска друштва у Бечу. Вредно словенско певачко друштво отпевало је у великим коровима две песме: „Ческа писен“ од славнога Сметане у мешовитом а за тим „Друга китица словенских народних песама“ од Товачовског у мушком збору. Изведене су обадве дивно, како смо већ навикли да чујемо од тога вреднога и мајсторски извежбаногa друштва. Ова последња песма управо пасује за прославу човека, који је све Словене у срцу свом носио и једнаком љубављу љубио: почиње са познатом нашом народном: „Жалиће ме, цуро рано, моја стара мајка. У Мајуру шлингуједу, у Перлеву везу“ и т. д а завршује са патријотичном пољском, у којој се слави — „droga nasza ojczyzna“ мелодијом пољске мазурке. — Гђа Склеварова, прва трагедкиња чешког народног позоришта из Прага декламовала је пролог уз силно одобравање, а гђца Гвовдановићева, Хрватица, ученица бечког конзерваторија, певала је из Зајчевих композиција. Својим умиљатим гласом одушевила је публику и ова је наградила великим аплаузом. Пукете цвећа, што су их добиле — положиле су пред Коларево попрсје уз силно одобравање све публике. — Чувени младочешки посланик, професор Масарик говорио је о идеји словенској у Колара. Чим се је Масарик попео на подијум осу се права бура аплауза по целој дворани, а тој демонстративан поздрав јамачно је у савезу са држањем његовим и његових јуначких другова у делегацијама о испаду Пленеровом.

Корска команда забранила је музици војној да свира на овој прослави бојећи се и сенке свеславенског апостола; но то нам је попунила музика виденског (бечког) „Сокола“ свирајући искључиво словенске песме.

Сутра дан био је комерс, на којем су била заступана сва словенска друштва С радошћу ми је напоменути, да је „Српска Зора“ била најјаче заступана. После поздрава председника приређивачког одбора почеше говори заступника појединих друштава. Знатан је говор одржао Пијетор, уредник словачких „Narodne Noviny“ и то целој словенској омладини. У име Словенаца је говорио посланик Ферјанчић а за нас Србе особито је знаменит говор председника Малоруског друштва „Cur“. Говорећи, да Словени морају истрајати у борби, наводи српски народ за пример, који и после Косова није клонуо, већ баш у то доба испевао је ненадмашиву поезију, којој се сав свет диви.

Брзојавних поздрава стигло је са свих словенских крајева а највише из колевке Коларева испод високе Татре. Из наших крајева стигло је девет српских и шест хрватских. Од Срба се сетили Колара: Српско певачко друштво, Српска академска омладина из Загреба („Србобран“ је заборавио!), „Коло младих Срба“ из Будимпеште, уредништво „Заставе“, „Браника“, Др. Полит, некадашњи ђак Коларев и проф. Сандић из Новог Саде, Тона Хаџић из Митровице и Др. Квеквић заступник српски на цар. већу из Котора. Поздрав Квеквићем знаменит је и гласи: „Данашња прослава стогодишњег рођења великог словачког мужа, женијалног патријотског пјесника „Slavi dcery“ находи одјека свуда, гдје Славјан живи, пак и у овом српском крају“. Читање овог брзојава пропраћено је силним одобравањем.

Рекох, из свих словенских крајева, но није тако! Из слободне словенске српске краљевине баш ни једног, из Бугарске такође. Ајде што су Бугари заборавили, људи су у послу око промене устава, а можда још и у мамурлуку од сватова Кобургових, — али шта је са Србијом, шта ли са осталим толиким местима изван Краљевине?! Песма словенска одјекнула је двораном као доказ, да се идеја Коларова у Словена дубоко учврстила. Дај Боже, да дух Коларов сакупи у једно коло све словенске патријоте те да удруженом снагом извојујемо оно, што нам по божијем и природном праву припада!

— Одбори делегација непрестано су претресали заједнички прорачун, а, како рекох, од недеље ће почети мериторне расправе. При претресу прорачуна министарства војног пало је у обим делегацијама интерпелација о ђачком покрету, ради забрана неких корских команда, да ђаци једногодишњи добровољци, у чину официра у реверви, не смеју бити чланови ђачких акад. друштава. Министар војни одговорио је најпре у мађарским, а онда у аустријским делегацијама, да такова забрана од стране војног министарства, која би вредила за сву монархију, не постоји, него су то поједини корски заповедници (у Прагу, Инсбруку) у превеликој својој ревности издали такову забрану за своје подручје, а без знања министарства. Министар рече до душе, да он није издао такове забране, али одобрава те забране појединих корских заповедника, јер вели било је случајева, да ти официри у реверви буду чланови и такових друштава, која гаје нелојалне и непатријотичне тежње, спомињући неки комерс, где се то особито показало те су усљед тога шесторица официра изгубили чин. Не знамо за тај случај, али ако га је било, поуздано могу рећи, да га у словенским друштвима није било, она се никад нису огрешила о своју дужност ни у ком погледу, па се опет на њих мотри Аргусовим очима. То ће јамачно бити у оним друштвима, која живо и отворено „швермују“ für das grosse Vaterland, што се особито прошле године видило кад је Бизмарк био у Бечу. Међутим ствар још никако није свршена, него ће се у пленуму наставити.

При прорачуну окупираних покрајина г. Калај држао је читаво забавно предавање цртајући благостање у тим покрајинама; напредак просто свуда, а глупави Босанци и Херцеговци још имају образа да се мало показују незадовољни. Баш се види, да су заостали у култури и да г. Калај са својом управом чини дела милости душевне учећи невналице. Како од оних, који својом главом мисле, нема никога у тим одборима, онда је разумљиво, да је тако глатко ишло, јер тамјан код тих људи тамо врло је јефтин — но кад дође до расправа у пленуму, постараће се већ Масарик и другови му, да господа министри прогутају и коју горку пилулу. Кога интересира извештај Калајев, нека га чита у свим бечким и пештанским новинама. (Ми не држимо да се је вредно на њега освртати па због тога нисмо о њему ни писали. Ур.)

У одбору за спољашње послове мађарских делегација употребио је прилику хрватски делегат Црнковић, те изјавивши се у име хрватског народа за тројни савез додирнуо и хрватско питање у погледу т. зв. хрв. државног права. Црнковић је рекао, да је једино хрватско државно право нагода хрватско-славонска с Угарском, а оно хрв. државно право, што га опозиција хрватска проповеда, да је шупља фраза; хрватског питања нема, оно је нагодом скинуто с дневног реда. Ми ово просто бележимо а не ћемо се даље на то освртати.

— Чувени борац српски у кршној Херцеговини, честити Мехмед ефендија Спахић био је у Бечу, да се потужи на онај бруталан поступак полицијских органа у Мостару против њега. Тражио је, да га пусте Калају, но сигурно да би избегли, да не чују голу истину од тога јуначког српског сина, моташе га неколико дана, док напокон човеку није досадило то није више ни ишао. Примио га је био одсечни саветник, чувени славопојац Калајеве управе, Хоровиц, али да ће од тога бити какве хасне, не верујемо. Уздамо се међутим, да ће честити Масарик покренути и ту ствар пред делегацијама, и ако — како чујем — има читаву хрпу материјала, којим ће да илустрира славну еру Калајеву.

— Дрскост Пленерова против чешких посланика и чешког народа у првој седници делегација, којим је протумачио, зашто ни један чешки делегат није ушао у одборе поједине, уродила је плодом, какав се у напред предвиђао, а који је Херолд одмах нагласио, да ће бити. Чешки народ је сав листом устао против тога поступка с највећом огорченошћу. Свуда се држе зборови и протестује се, а јуначким посланицима одаје потпуно одобравање. Но и то није доста, него и поједина заступства градска дижу протесте. Штампа чешка сва без разлике странака с највећом жестином напада Пленера и све делегације. Ако се не варам „Politik“ довикује Пленеру: којим правом он може тврдити, да чешки делегати не заступају чешки народ, за којима је доиста сав народ чешки, док Пленер баш заступа оно неколико (50 и неколико) чланова трговачке коморе егерске. Но гњев иде још даље, па се чују чак и претње Пленеру, а уједно поруке да више не долази у Праг, а „Kikeriki“ је већ донео слику, како Чеси са тољагама чекају Пленера у једној узаној улици у Прагу.

Скоро је био накнадни избор посланика за цар. веће на место пок. др. Тројана у прашком новом месту те је изабран др Шаманек, некадањи Старочех, а сада жесток Младочех. При опћим изборима кандидовао је у том срезу Ригер, а протукандидат био му је некадашњи верни присталица др. Тројан, који је, како је познато и изабран био против свога некадашњега шефа. Sic transit gloria mundi!

Поговара се у новинама, да ће Масарик, чим се сврше седнице делегација, положити мандат, јер веле да је казао, да су времена сад по чешки народ такова да се мора водити најскрајња, најрадикалнија опозиција.

Испадом Пленеровим нису задовољни ни његове присталице; листови либерални осуђују га ради тога, а и поједине странке никако нису задовољне тим и ако не симпатишу с Младочесима. Либералне новине сада нападају владу Тафеову, да се поплашила Младочеха, па не ће да министеријалним решењем успостави срески суд у Трутнови. Министар Шенборн је изјавио, да ће пре дати оставку, но што ће то учинити, док чешки сабор не донесе одобрење и закључак, да се успостави тај суд, јер тако треба да буде по закону. С тога се поговара, да ће влада по ново изаћи с тим предлогом кад се отвори чешки сабор а да ли ће боље среће тада бити, видићемо. У већу министарском било је говора и о том, да ли су се чешки заступници огрешили о казнени закон оним својим поступком, па је закључено, да нису и да влада не ће ништа предузимати против њих ради тога, па с тога је либерално-чивутска штампа огорчена сада на владу, што се боји чешких заступника, а, богме, добро се и бојати, јер то нису кицоши.

У четвртак се збио један интересантан случај на колодвору северне жељезнице овде. Лавовски унијатски митрополит Сембратовић и унијатски владика станиславски Книловски водили су у Рим на поклоњеније папи малоруске (рутенске) ходочаснике те Сембратовић поздрављајући папу рече му, како се унијатска црква налази под окриљем моћним свете столице, и како ће та црква у будуће не само постојати него тако процветати и напредовати, да обухвати цели исток и да све (јамачно православне) изведе из заблуде и приведе у крило своје као праве цркве и јединоспасавајуће вере. Но крај све те по папу тако лепе беседе митрополитове, опет их је папа примио врло хладно, и у свом одговору пребацивао им, што се још никако не отресу источних обреда и не приме са свим обреде западне, јер тако ће се тек постићи потпуно сједињење. Најпосле су се митрополит и владике обвезали, да ће радити на том, да се спроведу закључци лавовског синода од 1891. год који су истоветни са папиним захтевима; осим тога су обећали, да ће у својој цркви увести штовање срца Исусова, мајских придика и др. па да ће увести целибат у свом свештенству (да се не жене). При поласку није дао папа ходочасницима да му пољубе руке (а биће пре по обичају — папучу).

Када се о том дознало, шта се све у Риму збило, народ малоруски силно се огорчио на митрополита и владике, па када се у четвртак враћао митрополит из Рима, дочекају га на реченом колодвору овдашњи малоруски ђаци. Њих тројица оду у купе митрополиту а остали остану на перону. Један од оне тројице, именом Алексијевић стане пред митрополита и најпре му се иронично захвали на оним доброчинствима, што их је учинио свом народу, а за тим му стане жестоко пребацивати, што попушта папи, што допушта да се завађа латинизам у њиховој цркви, што издаје свој народ и своју цркву Језуитима, као што су св. василијански манастир у Добромилу предали Језуитима. Заклиње га да више не иде у Рим, јер ће проћи као један његов предшасник (Кончевић) концем 17. столећа, који је то исто радио па га народ убио. Публика се стане чудити не знајући шта Алексијевић говори и не видећи неугодну ситуацију митрополитову; на послетку Алексијевић викне немачки, да је митрополит издајица свога народа и своје цркве, те викнувши „Pereat Sembratovits“ прихвате они остали на перону сви у глас „Pereat“! Но и то није било доста. Кад се воз кренуо, а они поваде из џепова јаја и стану бацати митрополату у купе, а једним је митрополит баш у главу погођен. Полиција бечка известила је лавовску о тим демонстрацијама па када је дошао митрополит у Лавов, изведена је нека протудемонстрација, но но та је имала са свим службени карактер. Народ у опће огорчен је на митрополита и они ходочасници били су свештеници присталице митрополитове и неколико необавештених, наивних сељака.

То је добра лекција и за остале митрополите, како пролазе они који народна права крње и издају. **Ст.**

ДОПИСИ.

Вуковар, 1. јуна. (Одговор дописнику „Новог Времена“ из Винковаца). Случај хтео и дође ми до руке 64. број земунског „Новог Времена“ те у они неколико редака (допису из Винковаца) толико лажи морадох да прочитам.

Нећу на прве редке освртати се, пошто ће па то знати — ако нађе за вредно (није вредно У.) — сам г. Јовић одговорити, него сам рад да се осврнем, на оно неколико речи, где г. дописник вели: а и браћа Вуковарци су остали код куће, (т. ј. нису ишли у Митровицу на збор) а и она двојица што су неким повереницима за срез Вуковарски именовани, немају ни активног ни пасивног изборног права.

О како би ми мило било, да се иза тога грма извучете г. дописниче, те да се познамо, да видим ко вас је толико заслепио, те се таковом лажју служите.

Није истина, г. дописниче, да у Митровици на збору, Вуковар заступљен није био, јер и поред свег тога што је код нас, тај исти дан срп. занат. задруга славила своју 20-тогодишњицу ипак заступаху своју браћу Вуковарце три члана, који уживају подпуно поверење остали своји другова. Па још је гаднije г. дописниче, да се ви окомисте на овдашње уважене грађане, који не само да су уважени од радикала него и од нерадикала и Несрба. И ви се на те људе, који оба на овдашњој пијаци, имају своје солидне радње, — блатом набацујете.

Гадна је работа — лагати, јер у лажи је плитко дно. — За сада оволико. **5-ко.**

У Молу, 1 јуна. — Ми у Молу били смо срећни да видимо оно што валда нигди у свету се није могло видити, а то је: Дечија представа.

Други дан Духова представљали су ученици основне школе, представу: „Краљевић Марко казује на коме је царство“, под руковођењем свог

---

*) Због нагомиланог материјала улази тек сада. Ур.

вредног учитеља Раде Матића салашког учитеља. Било је напредно видети ту представу. Деца од 9—11 година, обучена у источно право српско одело, калпаци, круне, мачеви, буздовани, брадати, бркати. Па нема ту шаптача, да напред казује, — него је свако дете научило своју улогу да је тако слободно и лепо одиграло, као да су то већ сто пута одигравали.

Вредни учитељ Рада набавио је из Ст. Бечеја кортину и све нужно за позориште, а историчне костиме и гардеробу о свом трошку је направио и све је учинио да публику задовољи. Сваки се чудио толиком труду и трошку његовом, али он одушевљавајући се за Српство није ништа жалио, само да добро испадне. (Живио! Ур.)

Почетак је био још у затвореној позорници са молитвом да им Бог помогне да изврше своје улоге и то са оном лепом молитвом: „У име твоје почињем Боже и т. д."

У првом призору приказана је бела Самодржа црква на пољу Косову и четири табора са својим заставама. Овај је призор таки утисак на гледаоце учинио, да су и нехотице у мислима се на пољу Косову видели

Други призор дворана протопоп Недељка са једним столом и на њему свето писмо. Него проте дома не бејаше и сад у један мах као случајно састаше се огњени чауши са плетеним камџијама у руци у Призрену граду бијеломе, а код двора протопоп Недељка. У тај мах зачује се иза бине: „Благословен грјади во имја Господње" те се тиме каже ди протопоп у цркви службу служи.

Појава протопоп Недељка задивила је публику, у свештеничком оделу, црвен појас, коса по рамени попадала, велика седа брада, стар, поштапајући се, и како га љубе у руку и зову га на поље Косово, да он каже на коме је царство, јер он је светлог цара исповедио и причестио, у њега су књиге староставне. А он одговара: децо моја, „ја истина да сам светлог цара причестио и исповедио, ал га нисам о царству питао, већ о његовим гресима. Него идите ви до Прилипа града, Краљевићу Марку, оп је у цара писар био, у њега су књиге староставне и Марко ће право казати, на коме је царство, јер се Марко не боји никога до Бога".

Лепо је било видети Краљевића Марка у историчном српском оделу, горња ћурдија са златним преплетницама, златне рујте и т. д., дебели прни брци, кратка брада. И како се Марко саветује са својом Јевросимом мајком, пита је, шта ће казати госпоштини која се позавадила отимајући се о царство и како га мати (права стара бака) приклиње ни по бабу ни по стричевима већ по правди Бога истинога. И кад се Марко појавио на пољу Косову и како су га дочекали. И како га је отац му краљ Вукашин предусрео с речма: „благо мени ево мога сина Марка, он ће казат на мени је царство, а са оца на сину остаје", а тако су га и стричеви Угљеша и Гојко предусрели. Само краљевић Урош није казао: он ће казат на мени је царство, него је рекао: „кум ће казат на коме је царство".

Сад је милина било видети како Краљевић Марко преврће књиге староставне и онда оштрим речма проговори оцу краљу Вукашину и стричевима Угљеши и Гојку по народним песмама: „Зар вам није доста остало вам пусто, него се о туђе отимате царство, књиге кажу на Урошу је царство!"

Цела представа врло је лепо вештачки представљена и после тог историчног комада још су деца декламовака више комада поучних и хумористичних, да се публика на сву меру и насмејала.

Можемо казати да је цела представа неописан утисак на гледаоце произвела тако, да се друге недеље морала на ново представљати, те је и сад, и ако је киша и ружно време било, дупком пуно света било а на ову другу представу су и браћа Мађари у лепом броју дошли. Представљано је и на салашу, те су и салашари имали прилику да уживају.

После представе била је игранка све до зоре беле и ко је био кајао се није. Имали смо гостију и са стране а особито из Аде.

На каси је лепа сума новаца пала, али наш вредни учитељ Рада Матић ипак има дефицита што је потрошио на костиме и на гардеробу и други издатака. Дефицита не би било да се наша интелигенција боље одазвала, али она је ваљда мислила шта је један недипломисани салашки учитељ кадар показати, па не хтедоше доћи и од толике наше интелигенције био је само Ковачић који је још и 5 фор. добровољног прилога дао, Вуковић учитељ, Ранковић агент, Ника Грујић и Кирић трговац.

Али наш брат Рада учитељ нека се теши тиме што је народ подпуно задовољан њим и признаје да је ваљан учитељ, јер он неуморно ради на том трновитом пољу. (И опет: Живио! Ур.) Његова су деца за време ових 13 година учитељевања на салашу више пута, а и ове године на Цвети целу литургију отпојали. Апостол и антифон читали, његов ученик о св. Сави дивно је изговорио о спаљивању мошти св. Саве на Врачару, да је слушаоцима и сузе на очи натерао. Он на радост својих ученика сваке године приређује на салашу мајалес где се деца са својим родитељима провеселе То нека је утеха брат Ради учитељу!

ИЗЈАВА.*)

У 85. бр. »Заставе« од о. г. под дописом »Конференција због јавног збора у Новом Саду« у примедби уредништва »Заставе« стоји, да нисам био никако извештен о том састанку (конференција, о којој се говори у допису), да дакле о њему нисам ни знао и ако је на позиву било потписано моје име, то је учињено без мога знања.

Истине ради а на умирење мојих пријатеља овим изјављујем: да сам о том састанку (конференцији) не само извештен био и не само да сам знао о чему ће се ту договарати, него сам и позив за исти састанак сам својом руком потписао.

У Новоме Саду, 4. јуна 1893.

Стеван Јефтић с. р.

*) Доносећи ову изјаву, која није нама уручена управо од г. Јефтића него од гг. поп Боже Поповића и Мите Ђорђевића, и опет најодлучније изјављујемо: да је нама г. Јефтић лично управ онако казао, како ми то наведосмо. У осталом ми не можемо веровати ни да је ову изјаву г. Јефтић својеручно потписао, пошто нам је познато да је он већ **3**. о. м. на вече у 6 сахати отпутовао са госпођом и служавком на салаш (где се и сада још налази) те га дакле **4**. о. м. у Новом Саду није било, па није ни ову изјаву у Новоме Саду — како овде стоји — потписати могао. Ур.

ИЗЈАВА.

У последњем броју »Заставе« изишао је допис Ђоке Крушедолца, српског занатлије и правог радикала, под натписом: »Конференција због јавног збора у Новом Саду«.

Сви, који смо у овој конференцији били, изјављујемо и потврђујемо својим потписима, да је извештај у Крушедолчеву допису лажно и изврнуто изнесен. О тога о њему не ћемо на овом месту опширније да говоримо.

Кад буде требало, — наћи ћемо се!

У Новом Саду, 4. јуна 1893.

Ђока Сланкаменац с. р., Сава Стојковић с. р., Платон Ракић с. р., Петар Дамјановић с. р., Ђока Ђорђевић с. р., Пера Павловић с. р., Филип Михајловић с. р., Тоша Ружић с. р., Тоша Грбић с. р., Лаза Савић с. р., Пера Попадић с. р., Ђока Влаовић с. р., Божидар Поповић с. р., Гавра Мољац с. р., Мита Ђорђевић с. р., Стеван Видаковић с. р., Данило Јовановић-Вакин с. р., Јован Јовановић-Вакин с. р., Панта Јовановић-Беба с. р., Јован Мијатовић-Рашан с. р., Емил Јовановић с. р., Лазар Ћурчић-Ђинисијин с. р., Лазар Балаш с. р., Ђорђе Мога с. р. Јован Јерковић с. р.

ИЗЈАВА.

Кад сам оно пре две године позват — управо најтоплије умољен од бившег рукујућег одбора »Заставом«, да се примим за главног уредника »Заставе« нисам ни из далека помислити могао, да ће се према мени онако поступити, као што се касније у истини поступило . . . нисам никада ни сневати могао, да ћу од својих сународника — од својих »једномишљеника« ово дочекати, што сам, ево, дочекао! . . . И то од таквих »једномишљеника«, који би у првом реду били позвани, да лепим примером предњаче.

Рукујући одбор »Заставом« беше у оно доба у врло критичком положају; а у такав положај упао је исти одбор једино са кривице своја два члана, који су себи уобразили, да је дошло време за њих, да могу играти улогу неких вајних »вођа«, те према томе узурпираше себи право неког »диктаторства«. Тим понашањем својим створили су они такве прилике, да се за уредника »Заставе« не хтеде нико примити. Но ја, непознавајући лично те људе, чим сам добио позив и молбу од рукујућег одбора, да се примим уредништва »Заставе«, писам се дуго предомишљао, него сам се с места решио и одазвао тој молби одборовој. Да, ја сам се с места одазвао и похитао, да Милетићеву »Заставу« одржим, да не клоне — и да се своме милом роду на невољи нађем. Напустио сам моју далеко бољу егсистенцију и са многобројном мојом породицом доселио амо у Нови Сад — у ту Атину српску (као што сам Н. Сад, себи некада представљао).

Дошав у средину мојих драгих Новосађана, бејах с највећом предусретљивошћу дочекан. И ја сам, сав радостан, вољно и весело отпочео свој рад као уредник »Заставе«.

О томе раду моме не ћу да говорим, јер од то доба мој јавни рад — мој рад на пољу публицистичком био је отворена књига за све и за сваког. Али — да себи не ласкам — толико смем рећи, да је »Застава« од то доба знатно порасла с претплатницима; — мени пак са свих страна Српства стизали су и јавни и приватни поздрави и честитке, у којима се одобравао мој рад. А то је био довољан доказ, да сам пошао правом стазом . . . да сам погодио прави пут.

Но шта би на једном?! . . . Не прође ни пуна година дана, а у сред Новога Сада, баш у средини рукујућег одбора »Заставом«, нађоше се **два** човека, у особи: Пере Попадића и поп Боже Поповића, који ме почеше подривати и против мене ровети. — За што? . . . Ни сâм не знам! — Доста то, да сам већ после године и по дана — усљед њихових интрига — морао напустити уредништво »Заставе«, само да мирно и спокојно могу проживети ово мало века.

Но ја се не дадох збунити од тих умних лилипутанаца. Ја се не повукох у мир, да се више никад не појавим. Не! . . . Шта више, ја сам, поред све нанесене ми увреде, за све то време мира истрајао на мртвој стражи и ваздa сам будно стражарио и мотрио, шта се око мене, шта ли се око мога милог народа српског збива. Па кад је дошло до окршаја, кад су непријатељске стреле упрте на народ српски . . . на његова крвљу стечена права — ја сам се и опет нашао на мојој позицији, да га својим грудма заклоним и одбраним . . . Да је у истини тако, за то најбоље јамчи мој рад као народног посланика на прошлом народно-црквеном сабору српском.

— — — — — — — — — —

И дође време, да рукујући одбор »Заставом« — не знам, из каквих разлога — није могао даље њоме да рукује, те је већ априла месеца ове год. предао »Заставу« њеном власништву натраг. И опет дошло време, да »Застава« остане без главн. уредника. Власништво — породица Милетићева — нађе се у неприлици, јер од толиких силних »обожавалаца« Милетићевих . . . од толиких силних »пријатеља« Јашиних, власништво не нађе пријатеља, који би се примио уредништва!! . . .

Власништво — знајући, да сам неправедно вређан и до срца увређен — у први мах устручавало се позвати ме за уредника, мислећи зар, да је — због она два човека — моје срце престало куцати за старца Милетића и за Јашу Томића! . . . Но чим бејах позват, одазвах се највећом готовошћу, засведочујући тим моју искрену оданост и неизмерну благодарност према нашему клонулом диву српском — према седом и изнемоглом старини дру Светозару Милетићу . . . засведочујући моје искрено пријатељство према моме штованом брату Јаши Томићу.

И опет напустих своју поново започету праксу мерничку и примих се и опет уредништва »Заставе« — наравно, привремено, док се не нађе други — са оном истом вољом и пожртвовањем, као и први пут што сам.

И, гле! . . . Не прође ни пуна два месеца дана, а ево се поново појављују тице злослутнице . . . поново се појављују два црна гаврана, да сплеткаре и да сеју мржњу и раздор између мене и овдашњих мирних и честитих грађана а вредних чланова српске народне радикалне странке.

Па шта сам ја то тако страшно сагрешио тој господи? . . . Јесам ли ја то од њих заслужио? . . . Јесам ли ја какав атентат учинио на њихову част — на њихову личност? . . . Ништа од свега тога! . . .

Ево, шта је.

У прошлом броју овога листа изишао је допис из Новог Сада под натписом: „Конференција због јавног збора у Новом Саду", од брата Ђоке Крушедолца. У том допису брат Ђока Крушедолац, као учесник поменуте конференције, описује цео ток и рад исте, па за тим оштрим речма жигоше Перу Попадића и поп Божу Поповића, као виновнике, који радише на томе, да збора не буде, итд. итд. — Па ма да је под тим дописом са свим чисто, јасно и разговетно потписан: „**Ђока Крушедолац**, српски занатлија и прави радикал"; — ма да је, шта више, на једном месту у том допису своме са свим јасно и изрично рекао: „. . . Према томе дакле ја од вас као веран син дичног мога српског народа и као чист радикал најенергичније захтевам — да, захтевам, да ове моје редове, на моју одговорност пропустите у нашу радикалну „Заставу" . . . због чега сам ја управо и пропустио овај допис, држећи се свога принципа: „да члановима своје рођене странке не угушујем гласа"; ма да је, велим, за све то примио одговорност сам писац . . . све то опет ништа не помаже, све то ништа не вреди за поменуту господу — за све то и опет је крив Стеван Јовић!

Еле за то, што је брат Ђока Крушедолац на свој начин „окарактерисао" поп Божу Поповића и Перу Попадића, што им је јавно рекао: ко су и какви су и за какве их он сматра и држи — за све то мора Јовић да испашта! . . . За то окомише све стреле на мене, почеше ме по биртијама и гостионицама грдити, претити и грозити, да ће ме сатрти, уништити, упропастити, итд. итд.

Но станте, господо, мало, станте! . . . Ако ви имате каква рачуна са братом Ђоком Крушедолцем, ено вам га жива и здрава, па се с њиме обрачунавајте како знате и како вам је воља; он вам стоји увек на биљези — тај није кукавица! . . . Али, господо, оканите се мене! . . . Ја у опште не ћу с вама више ништа да имам, јер ви сте за мене — живи сахрањени. Но, ако већ хоћете силом нешто, то онда немојте трубити по сокаци и биртијама којешта, од чега се иоле образован човек мора стидети и гнушати, него изволите се са мном обрачунати путем и начином као што то доликује хонетним, васпитаним људма. Ја вам ево отворено кажем, да вам увек, у свако доба стојим на биљези и да се никога не бојим, до ли једнога Бога живога. Дакле, ако имате што, а ви — изволте! Но, јавно, целом свету на видику, а не кукавички и језуитски — иза леђа; јер само лаж се крије, а истина излази отворено пред свакога, па за то увек и — побеђује!

Толико света ради . . . толико да се разумемо! . . .

У Новоме Саду, 5. (17.) јуна 1893.

Стеван Јовић.

Вести из места и са стране.

Нови Сад и црквена политика владина. У четвртак одржана је напредна главна скупштина ововарошког представништва, у којој се имало закључити: е да ли исто представништво одобрава или не одобрава црквену политику владину т. ј. одобрали уважање грађанских матрикула и грађ. брака. Ми смо за времена упозорили Србе представнике на ту важну седницу и позвали их да похитају у исту. Но, шта би? Закључено је са **једанаест** гласова већине да се владина политика одобрава. А зашто је то тако испало? Ево, зашто. Три Србина чиновника гласали су **за** одобравање, а два Србина чиновника нису дошли (а то су могла учинити и она тројица, кад већ нису имали петље да гласају против). Даље, нису дошли од Срба представника њих једанаесторица. Сад, кад узмемо да су сви ови Срби с осталом браћом својом сложно гласали против, онда је јасно: да се владина политика одобрила не би и Нови Сад би спасао био свој српски образ.

Но и овако нема влада да се чему радује. За поверење гласало је **16** чиновника а већина је износила само **11** гласова, па је дакле јасно да владину политику нису одобрили грађани него чиновници.

Но, једно је што морамо безобзирце жигосати а то јесте: да у ту важну седницу није дошао овдашњи прота преч. **г. Милан Ћирић.** Ту се баш радило да се одбије напад на нашу цркву, коју треба у првом реду да бране свештеници. Г. прота, вели, да је био окупиран па није имао кад . . . а каква „окупираност" сме да смета свештенику да **брани установе своје цркве?**

Г. прота имао је кад да у исти трен кад се у представништву расправљала та преважна ствар, обавља неко венчање. Зар то венчање није могао обавити г. капелан? Није . . . јер је г. проти на тас пало 180 фор. а ти за цело њему више вреде него црква и њезине свете установе. Ај, јадна мајчице, света цркво наша . . . јадна Србадијо . . . уз таке свештенике!

Од срп. представника „либерала" говорили су лепо и енергично против одобравања г. г. др. Полит и др. Вучетић, а од радикала нисмо чули да је ко устао и говорио, ма да је у тој седници био г. Пера Попадић. Зашто то ћутање?

Крунашки фонд. Скупили Тоша Илић и Петар Станишић у Вуковару. Аћим Радошевић 2 кр., Стеван Станишић 2 кр., Алекс. Станишић 2 кр, Максим Станић 1 кр., Петар Станишић 1 кр., Тоша Илић са супругом 2 кр., Сава П. Лазић 1 кр., Мита Ракић 1 кр., О. Д. Лазар Миловук са супругом 2 кр., Влада Смаић 1 кр., Тоша Шећерковић 1 кр, Митар Стојковић 1 кр., Јозеф Оберник 1 кр., Панта Каленић 1 кр., Миша Поповић 1 кр., Ђура Бановић 1 кр., Васа Бановић 1 кр., Сима Царевић 1 кр., Јован Поповић 2 кр., Вељко Станишић из Миклушеваца 3 кр., Крста Којић са супругом из Миклушеваца 2 кр., Кузман Милић ратар из Миклушеваца 1 кр., Љубомир Апојчић ратар из Миклушеваца 1 кр, Стева Сучевић ратар из Лазе 1 кр., Шандор Јовановић ратар из Мова 1 кр. Свега 34 круне. — Ови новци послани су „Српској задрузи за међусобно помагање и штедњу у Н. Саду."

Гроф Јанко Драшковић. Наша браћа Хрвати обавили су у четвртак у Загребу најсвечанијим начином пренос костију заслужног свога родољуба грофа Јанка Драшковића уз учешће многобројних изасланства разних вароши и друштава а и изасланства браће Словенаца. Свечаном спроводу присуствовали су и чланови земаљске владе. За цело да се мора честитати „Матици Хрватској" која је заснована и тако сјајно извела то родољубиво дело пијетета према славном сину свога народа.

Забава. „Српска женска добротворна задруга" у Даљу, приређује забаву у корист сиромашне школске деце, дне 6. (18.) јуна на „Водици". За све удобности задруга се побринула. Састанак је заказан за 8 сати у јутру, а за случај рђава времена одгодиће се на дан 20. јуна (2. јула). Улазна цена од особе 30 новч. Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Нов лист. „Борац" орган самосталних либерала почео је опет излазити у Београду У првом броју доноси уводни чланак под натписом: „Поздрав

краљу!“ Пошто је тај чланак врло интересантна и утешљива појава у партијском животу Србије то ћемо га у једном од идућих бројева у целости прештампати.

Резултат испита зрелости. На српској великој гимназији у Новом Саду завршен је испит зрелости. Од 19 ученика, припуштених усменом испиту зрелости, положили су га: са врло добрим успехом: Владислав Боберић, Јован Бојкић, Милош Бокшан; с добрим: Борислав Брадваровић, Михајло Вукчевић, Јован Вујин Душан Марковић, Јован Ненадовић, Виктор Руп, Петар Стојковић; а зрели: Петар Богдановић, Светозар Влашкалић, барон Федор Живковић, Миливој Јаничевић, Василије Кавић, барон Јосиф Рајачић и Жарко Стефановић.

Промене у настојатељству манастира. Идуће године отвориће се, као што наши читаоци знају, калуђерска школа у манастиру Опову. За управитеља те школе биће постављен патријаршески синђел г. Сергије Шакрак-Нинић. Тим поводом постаће г. Шакрак протосинђел и настојатељ манастира Опова. Досадањи настојатељ манастира Опова протосинђел г. Исак Дошен биће премештен за настојатеља манастира св. Ђурђа у Банату.

Неки шаљивчина у „Новом Времену“ прича како је на радикалном збору у Митровици закључено: да сваки радикал мора најмање годишње 12 ф. давати за издржавање српских вероисповедних школа, а г. г. др. др. Рокнић, Михајловић, Красојевић, Богдановић, да су на исту цељ обећали годишње 200 фор. — попови г. г. Прерадовић, Моловић и Милутиновић по 100 ф., а трговци г. г. Ђуричић и Секулић и др. по 250 ф.... па пита, колико је у ту цељ обећао г. „Крунослав“.

За умирење тога шаљивчине можемо казати да ће сва горе споменута господа дати у истини горе назначене суме а „Крунослав“ 100 фор. годишње кад сазнаду: колико су у ту цељ спремни дати г. патријарх и г. г. епископи, онда Исо Ћирић и сва остала бутуп-клерикалија. Очекивамо одговор па да удесимо ствар како треба, ма да ми држимо да би конфесионалне школе морале издржавати политичке општине и то место комуналних... па да одмах похитамо, по жељи шаљивчине, са отварањем школе у Голубинцима.

Новије вести.

Београд Народна скупштина конституисала се 3. о. м. пошто су сви обављени избори признати правоваљанима. У седници био је присутан 121 посланик што је било доста да скупштина свој рад отпочети може. Изабрани су за председника: Н. Пашић, за потпредседнике: Д. Катић и П. Вуковић, а за секретаре: Л. Лазаревић, Р. Петровић, А. Ратарац, Ст. Вукчевић, Љ. Јоксимовић, Н. Николић и Ђ. Васикић.

4. о. м. отворио је краљ свечано народну скупштину престоном беседом коју ћемо у целости донети у једном од идућих бројева, те је свечано положио заклетву на устав.

Берлин. До сада (петак у вече) познат је исход 174 избора. Изабрани су 23 центрумаша, 16 социјалиста, 7 конзервативаца, 7 либерала, 7 напредњака, 2 члана државне странке, 1 антисемита, 1 Пољак, 3 Елзашана, 1 Данац. Треба 106 ужих избора. Држи се, да ће број социјалистичких посланика знатно порасти. Тек у понедељник моћи ће се тачно сазнати потпуни резултат избора.

Париз. Председник републике Карно опасно је болестан.

Париз. Сви осуђеници због панамске афере — изузев Котија, који није апеловао — решени су казне коначном осудом највишега суда.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 23. број

„СТРАЖИЛОВА“

са овим садржајем:

Кнез Борич. Жалосна игра у пет чинова. Написао Е. Сиглигетија. С' мађарског превео Благоје Бранчић. — Мишко убојица. Слика. (Наставак.) — Мрки Вук. Историјски роман Адама Креховјецкога. Превео с пољског Рајко. (Наставак.) — Поука: „Отровна голубачка мува.“ Написао Мојо Медић. — Јаков Молешот. (Наставак.) Од А. М. Матића. — Књижевност: Анселмо Бандури Дубровчанин. Од В Ђерића. — Ковчежић: Књижевни прикази. Књижевне белешке. Смесице.

ОГЛАСИ.

Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. 3.65 p. Met. — (ca. 450 versch. Dispositi.) — sowie **schwarze, weiße** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis fl. 11 65 per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. 713

Seiden-Fabrik G. Henneberg k. u. k. Hofl. Zürich.

ПАМУЧАРСКА И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује помоћника вична тој струци и вична продаји и манипулацији српског платна. Ступити може одма. 1—2

ОБЈАВА.

По добивеној дозволи краљ. котарског суда у Илоку, краљ. угар. инжењерске управе река у Новом Саду и усљед уговора од 9. априла о г. који је између грофа Котека, футошког властелинства и мене закључен, градићу у Нештину вештачки рибњак.

За градњу тога рибњака потребан је један насип до 50.000 m.³

За извађање тога умољавају се гг. подузетници, да ми до закључно 30. октобра тек. год. по новом своје писмене понуде испоруче.

Нацрт се може сваки дан од 2—4 сахата по подне код мене прегледати, где ћу и потребна објашњења давати.

Досталац има 10% од погођене суме као кауцију мени депонирати и то до дане исправне предаје.

У Новоме Саду, јуна 1893.

Франц Ловрековић,

1—2 рибарски обртник, Szechenyi-Gasse 7.

ЗЕМЉА НА ПРОДАЈУ

у Србији у Посавини

по сата од Саве пешке, од вароши Обреновац три четврти сата пешке, у општини стублинској на главном друму ваљевско-ужичком, састојеће се из 12½ хектара земље прве класе са кућом и другим зградама и воћњаком, разним калемима, продаје се из слободне руке. Земља није орана већ 20 година и тек је ове године половица узорана за кукуруз. Око исте имаде још земље на продају. Све се сад може по удобној цени купити, пошто газда земље живи у Београду и неће земљу више да ради. За власника земље може се дознати у Београду код **Саве Адамовића** посредника, број 29. улица Топчидерски друм. 1—4

ОБЈАВА.

У новоподигнутој једној гостионици у Турији тражи се искусан, опробан **бирташ** под рачун. Дотични мора знати добро српски.

Гостионица је подигнута на најбољем месту а снабдевена је са гостинским собама.

Првенство имају они који се за добру кујну постарати могу.

Који ово место заузети желе нека се најдаље до 1. августа ове године код доле подписаног пријаве.

У Турији, дана 15. јуна 1893. год.

Васа Стојковић

1—3 општ. бележник.

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

МИТЕ ПАНДУРОВИЋА

у Будимпешти, Vamhaz körüt 6. sz.

потребује једног практиканта и једног шегрта. Исти треба да су петнаест година стари. 2—3

СЕЗОНА МАЈ-ОКТОБАР.

ЖЕЉЕЗНИЧКА ШТАЦИЈА Ц.КР. ОДОБР. ЈУЖНЕ ЖЕЉЕЗНИЦЕ.

МИНЕРАЛНО КУПАТИЛО

ДАРУВАР

У СЛАВОНИЈИ.

Управни лечник: **Др. Вилхелм Дегре из Беча.**

Опробана лековитост код женски болести као: бесплодност, анемичност, поремећења менстулације, ексудата и болестима у бешици, даље код реоме, гихта и нервни болести. Ново уређено ладно купатило са кабинама за знојење за увијање по методи у Грефенбергу. Електрична купатила. Топли и ладни тушеви. Масажа са шведском лековитом гимнастиком, одељења за инхалацију и т. д.

Купатило Дарувар, лежи на подножију брега од 830 метара висине у Славонији. Има врло лепи паркова закриљени шеталишта, курсалон са оркестом, салу за читање са свима главнијим листовима и т. д. Станови и купатила су по захтевима садњег доба удешени.

Цене умерене.

ИЗВЕШТАЈ ДАЈЕ УПРАВА КУПАТИЛА

6—18 у Дарувару.

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

101 17

У мојој галантеријској, кратке робе и плетива радњи потребујем једног младог вештог

ПОМОЋНИКА

који може 22. о. м. у радњу ступити.

1—1 **М. Слезак,** у Новоме Саду.

ПРОДАЈА ВИНСКА СИРЋЕТА.

Част ми је велештованој публици у месту и на страни до новољног знања ставити, да од 1. јула о. г. у **ћурчијској улици** под бројем 26. отварам под својим именом трговину **шпецерија, материјала, деликатеса, брашна, теја, рума и разних боја.**

Као стручњак сортирао сам своју радњу по најбољем избору, те ћу се трудити да сваку моју поштовану муштерију, како са прве врсте робом, тако исто и са умереним ценама потпуно задовољим.

Молећи учтиво за многобројну посету јесам

с велепоштовањем

ЈОВАН ЈАСНИЋ

1—2 код „Сремца“, у Новоме Саду.

ПРОДАЈА ВИНСКА СИРЋЕТА. ПРОДАЈА ВИНСКА СИРЋЕТА. ПРОДАЈА ВИНСКА СИРЋЕТА.

ОТВАРАЊЕ МАНУФАКТУРНЕ И ПОМОДНЕ РАДЊЕ ИГЊАТА БЕМА

под „златног лептира“ у Новом Саду

ФУТОШКА УЛИЦА Бр. 28. У КУЋИ БЕРНХАРДА ФИШЕРА

Част ми је поштованој публици до новољног знања ставити, да сам моју мануфактурну и помодну радњу отворио, и поштоморавам имао прилике пригодног куповања а и велики прибор ме приморава, да се налазим у тим околностима да моју робу **испод куповне цене давати могу.**

Молим дакле поштовану публику да се о чудновато јефтиној цени уверити, и мене високоцењеном посетом одликовати изволе.

С поштовањем

ИГЊАТ БЕМ.

1—2

СПОМОЋНИК.

Интелигентан спомоћник гвожђарске струке који српски, немачки а по могућности и романски перфектно говори и лепо пише, може одма ступити у гвожђарску трговину код

Фр. Ромајзер и синова

6—6 у Будимпешти.

ОБЈАВА.

Општина Нови Сланкамен, отворила је у истом месту своју

ГОСТИОНУ

у средини места а снабдевену са добрим пићем, јелом и сместиштем за странце са удобним собама, шталом и шупом.

Пића су најбоље врсте, послуга брза и тачна а цене умерене.

Препоручује се овдашњој као и страној публици и путницима

С поштовањем

КАРОЛИНА ШВАРЦ

2—3 као пословођа.

ВРАЊСКА БАЊА.

Част ми је доставити до знања поштованим посетиоцима бања, да сам и ове године узео под закуп кућу са купатилама г. Косте Тасића у Врањској Бањи, коју сам снабдео са чистим постељама, добром храном, добрим пићем, тачном и брзом послугом, а са врло умереном ценом. Напомињем посетиоцима, да је Врањска Бања до сада млого већи успех показала него Мехадија и остале подобне јој купке, с тога не треба пропустити ову најсигурнију сумпоровиту, јодну и гвоздену воду са осталим њеним частима минерала, коме су оне потребне.

Напомена. Свима путницима и посетиоцима обраћам пажњу на непосредну везу возова и то: у околини Новог Сада и иначе на целој тој прузи. Воз који полази из Новог Сада и околине у вече у 8 сати и 18 м., стиже у Београд у 10 сати и 5 мин., у Ниш у 5 сати ујутру, а у Врањску Бању у 9 сати и 20 м. пре подне. На Врањској жељезничкој станици имам фијакера за довоз путника.

Са одличним поштовањем

СВЕТОЗАР КРУМИЋ

2—10 угоститељ.

Беч, 1873. колајна за заслуге	Будапешта 1885. велика поч. диплома.	Загреб 1891. велика поч. диплома
Осек 1889. поч. диплома.	Н. Паланка 1887. златна колајна	Поч. диплома у Лондону 1878.

ЈОСИФ ЧИК

цар. и кр. искључ. привил.

ПРВА СРЕМСКА ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛ. КРЕЧА ТВОРНИЦА У БЕОЧИНУ.

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

Будимпешта V., Rudolfsquai 8.

препоручује пошт. грађевинарима и архитектима, предузимачима, поседницима, председницима политичких и црквени општина као и осталој пошт. публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се увек у подједнакој изврсној квалитету

153 ливерује. 12—26

Ценовници и објашњења шаљу се радо на захтевање.

Париз 1876. бронзана колајна	Кечкемет 1872. сребрна колајна	Нови Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге	Трст 1883. златна колајна

Сребрна медаља 1879. Стојни Београд.

КАРЛ МИЛЕР

ПОЗЛАТАР У ВЕЛИКОМ ВАРАДИНУ.

Златна медаља 1886. Вел. Варадин.

По што сам постигао велико искуство у зготовљавању **ИКОНОСТАСА** и осталих црквених намештаја, узимам себи слободу да се препоручим пречасном правосл. свештенству.

Нових иконостаса, предикаоница и осталих намештаја примам ја на позлату, тако исто примам столарске послове и резарске, мраморисање и премазивање лаком. Примам зготовљавање икона по православном типу, као и смештање ових.

Примам уз умерену цену обнављање старих иконостаса и сликање целе цркве.

Шиљем бесплатно по послатој мери потребне нацрте за иконостасе и остале црквене намештаје.

Препоручујући се најтоплије пречасном свештенству и црквени општинама јесам понизни у Великом Варадину, фебруара 1893.

МИЛЕР КАРЛ

71 9—20 позлатар и зготовљач црквеног намештаја.

Умољавам, да писма буду на мађарском или немачком језику.

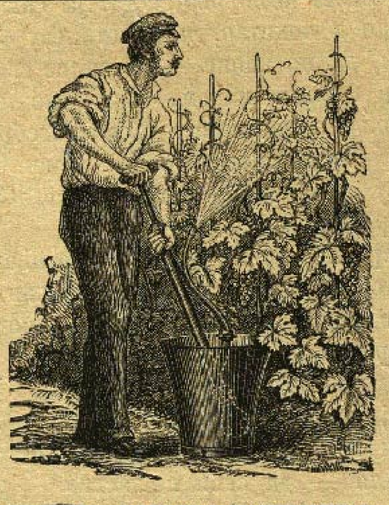

НАЈНОВИЈА ШТРЦАЛИЦА

за баште, воћке и дрвеће, пчеларење против пожара, а особито против **ПЕРЕНОСПОРЕ** на виновој лози и другим заразним болестима на лишћу код **вреже, кромпира, вариva, воћака.**

1 комад за башту, кованлук и домавлук ф. 3—3·50.

1 комад за све то и још противу переноспоре ф. 4.50—5.30.

За прскање листа је **најбоље и најјефтиније** средство новопронађени **кристални азурни** (двапут јефтинији рад и сигурнији успех са раствором **плава камена и креча**) и на 100 литара воде треба само 200 грама овога.

200 грама **кристална азурина**	за фор. 0.60		заједно са поштарином и паковањем.
1 килограм „ „	за фор. 2.50		
5 „ „ „	за фор. 11.50		

Препродавци добију рабат.

Заступство за наше крајеве, као и једино овлашћено заступство за краљевину **Србију, Босну и Црну Гору** је:

ВРТАРНИЦА БОРЈАНОВИЋА, АДА (БАЧКА)

Vrtarnica Borjanovića, Ada (Bácska).

Уједно препоручујемо **ножеве за очење** са новим одљускивачем на врху и од челика (место доле и од кости од ф. 1.80—1.50 и **маказе баштенске** са две оштрице (не гњече лозу ни гранчицу и секу као нож) ф. 5.50—8.50.

1—3

Власник: Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.